Summaries in Sinhala

ලතින් ඇමරිකාවේ ප්‍රචන්ඩකාරී දේශපාලන වාතාවරණයන් තුළ ජීවත් වූවන් ඇසුරින් හා කෙරුනු මනෝසමාජීය පර්යේෂණ හා ක්‍රියාකාරකම්: සැළකිළිමත් විය යුතු ක්‍රමවේදාත්මක කරුණු හා ඒ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට අදාළ උපදෙස්

ලතින් ඇමරිකාවේ දේශපාලන ප්‍රචන්ඩකාරී තත්ත්වයන් තුළ ජීවිතය බේරාගත් පුද්ගලයින් සමඟ කෙරුණු පර්යේෂණ මගින් පෙන්නුම් කෙරෙන පරිදි, යුධමය හෝ දේශපාලනමය වශයෙන් පීඩාකාරී තත්වයන්ගේ ප්‍රතිඵලයන් පිළිබඳව කෙරෙන විග්‍රහයන්, හිදී එකී සමාජ දේශපාලනමය වාතාවරණයන්ගේ ග්‍රහණයට හසු වී ජීවිත බේරා ගත් පුද්ගලයන්ගේ අත්දැකීම් සැළකිල්ලට ගත යුතුය. තවද මෙමගින් පෙන්වා දෙන පරිදි මෙම පර්යේෂණයන් සෑම විටම අදාළ සමාජ කොටස් වෙනුවෙන් මනෝ සමාජීය සහාය ලබා දීමට කෙරෙන ක්‍රියාකාරකම් හා මැදිහත් වීම් සමඟ ඒකාබද්ධව ක්‍රියාත්මක විය යුතුය. යුධමය හා දේශපාලනමය ප්‍රචණ්ඩකාරී තත්ත්වයන් තුළ කෙරෙන පර්යේෂණ හා ක්‍රියාකාරකම් වලදී සැළකිල්ලට ගත යුතු මූලික සිද්ධාන්තයන් කිහිපයක් මෙම ලිපියේ කතුවරුන් විග්‍රහ කර ඇත. සාමාජීය හා විද්‍යාත්මක වශයෙන් ප්‍රයෝජනවත් වන පරිදි තම කටයුතු සාර්ථකව සැලසුම් කර ගැනීම සඳහා පර්යේෂකයෙකු යොදා ගත යුතු විවිධ චරිත භූමිකා අපි මෙහිදී සාකච්ඡා කරමු. එසේම සමාජීය සුබ සිද්ධිය උදෙසා දායක විය හැකි මනෝ සමාජීය පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයන් සහ අත්දැකීම් මගින් කරුණු නැවත සළකා බැලීමේ වැදගත්කම මෙහිලා දක්වා ඇත. 1976-1983 කාලවකවානුවේදී ආජන්ටිනාවේ අවසන් හමුදා ඒකාධිපතිත්වය තුල කළක් දේශපාලනමය සිරකරුවන් ලෙස සිටියවුන් හා අතුරුදහන් වූවන් හෝ සිරගත වූවන්ගේ ඥාතීන් සමඟ කෙරුනු ක්‍රියාකාරී පර්යේෂණයන්ගෙන් (Action Research) ගත් උදාහරණ මගින් සිද්ධාන්තමය කරුණු විග්‍රහ කර පැහැදිළි කෙරේ.

මූලික යෙදුම්: ක්‍රියාකාරී පර්යේෂණ, දේශපාලන ප්‍රචන්ඩත්වය, මනෝ සමාජීය, ආර්ජන්ටිනාව.

මහමගට ඇද දැමූ වදහිංන්සනයට ලක් වූවන්: පර්යේෂණ න්‍යාය පත්‍රයක් හා ක්‍රමවේදාත්මක අභියෝගයක්.

වදහිංසනයට බඳුන් කිරීම හා නෙරපා හැරීමෙන් ඇතිවෙන එකිනෙකට බැඳුනු අගතීන් හේතුවෙන් එම අත්දැකීම් වලට බඳුන් වන පුද්ගලයින් තව දුරටත් අපචාරයට ලක්වීමේ ප්‍රවනතාව වැඩි වන අතර නැවත යථා තත්වයට පත් වීමට හා කණ්ඩායමක් හා ඒකාබද්ධවීම සඳහා අවශ්‍ය උදව් ලබා ගැනීමේ අවස්ථා ද හීන වේ. ජොහැන්ස්බර්ග් නගරයේ මෙලෙස වද හින්සනයට බඳුන් කර නෙරපා හැරුණු පුද්ගලයින් ඇසුරින් කෙරුණු සවිස්තරාත්මක අධ්‍යනයක් මගින් දකුණු අප්‍රිකාව තුළ මෙම සිද්ධාන්තය අධ්‍යනය කෙරෙන අතර, දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ව්‍යාප්තව පවත්නා මෙම ප්‍රශ්නය පිළිබඳ උදාහරණයක් ලෙස මෙය ඉදිරිපත් කෙරේ. මෙම පිටමං කෙරුණු කණ්ඩායම පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේදී පැන නගින බාධාකාරී තත්ත්වයන්ම මෙම සමාජ කණ්ඩායම් තව දුරටත් සමාජයෙන් ඈත් කිරීමටත්, ඔවුන්ට නිසි සැළකිල්ල හා ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමට ඇති අවස්ථාව අහිමි කිරීමටත් හේතු වන බව මෙහි කතුවරුන් තර්ක කරති. පර්යේෂණ කිරීමේ දී පැන නගින අභියෝග මාලාවක් හා යොදා ගත හැකි විසඳුම් මෙහිදී සාකච්ඡා කෙරේ: මේ අතන් කිහිපයක් නම් නියැදි තෝරා ගැනීමේ දී පැන නගින අභියෝග; අයුතු

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.

ප්‍රයෝජන ගැනීම වැලැක්වීම, අසහනට පත් කිරීම හා හානි පැමිණවීම වැළැක්වීම, සම්මුඛ සාකච්ඡා වලට සම්බන්ධ අභියෝග; භාෂාව; පර්යේෂණ සැලසුම්කරණය, දේශීය නීති රීති; හා පර්යේෂණ කණ්ඩායමේ සුභසිද්ධිය පිළිබඳව සැලකිළිමත් වීම දැක්විය හැකිය. අවසන් වශයෙන්, මෙකී අනතුරට බඳුන් වීමේ වැඩි අවධානමක් සහිත කණ්ඩායමවලට අවශ්‍ය සහය හා ආරක්ෂාව වඩාත් පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි පරිදි වඩාත් ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයක් ගොඩ නැගීමට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට හා සේවා සළසන්නන් හට උපකාරී වේය යන බලාපොරොත්තුවෙන්, දියුණු වෙමින් පවතින රටවල සිටින වද හිංසනයට ලක්කර නෙරපා දැමීමට බඳුන් වූවන් පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක කරුණු ලබා ගැනීම සඳහා වඩා පුළුල් පර්යේෂණ න්‍යාය පත්‍රයක් යෝජනා කර ඇත.

මූලික යෙදුම්: වද හිංසනය, සරණාගතයෝ, පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයන්, නාගරික පරිසර, දකුණු අප්‍රිකාව.

ආයුධ සන්නද්ධ අරගලවල බලපෑමට හසු වූ ප්‍රදේශ වල ක්‍රියාත්මක කෙරෙන මනෝ සමාජීය වැඩ සටහන් වලට ආබාධ සහිත දරුවන් ඇතුළත් කරගැනීම

ආබාධ සහිත දරුවන් ප්‍රචණ්ඩත්වයේ ගොදුරු බවට පත් වීමේ වැඩි ඉඩකඩක් පවතින අතර ආයුධ සන්නද්ධ ගැටුම්කාරී පරිසරයන් තුළ දී මොවුන් මනෝ සමාජීය ගැටළු වළට ගොදුරු වීමේ හැකියාව ආබාධ රහිත දරුවන්ට වඩා වැඩිය. ළමා අයිතීන් පිළිබඳ සම්මුතිය (Convention on the Rights of Children – CRC) හා ආබාධ සහිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතීන් පිළිබඳ සම්මුතිය (Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) මගින් ආරක්ෂා කර දී ඇති පරිදි, අවි ගැටුම් සහිත ප්‍රදේශ වල වසන ආබාධ සහිත ළමුන්ටද එම ප්‍රදේශ වල සිටින ආබාධ රහිත ළමුන්ට මෙන්ම මනෝ සමාජීය ආධාර හා සහය ලබා ගැනීමේ සමාන අයිතිවාසිකම් ඇත. කෙසේ නමුත්, බොහෝ විට ආබාධ සහිත ළමුන්ව මනෝ සමාජීය වැඩ සටහන්වලට එක්කර නොගන්නා තත්ත්වයක් දක්නට හැකිය. මෙම ලිපියේ කතුවරු එලෙස බැහැර කිරීමට හේතු වූ කරුණු අධ්‍යයනය කරන අතර, ආබාධ සහිත දරුවන් එවැනි වැඩසටහන් වලට සහභාගී කර ගැනීම වර්ධනය කිරීමට ගත හැකි ක්‍රියා මාර්ග යෝජනා කරති.

මූලික යෙදුම්: ආබාධ සහිත දරුවන්, ඇතුළත් කර ගැනීම, මනෝ සමාජීය වැඩසටහන්, යුද්ධයේ බලපෑමට ගොදුරු වූ දරුවන්, ආයුධ සන්නද්ධ ගැටුම්

නේපාලයේ පැනනැගුනු හදිසි තත්ත්වයන්හි දී මානසික සෞඛ්‍යය සහ මනෝසමාජීය සහයෝගය ලබාදීම පිළිබඳ IASC උපදේශන මාලාව හඳුන්වාදීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්

හදිසි තත්වයන්හිදී මානසික සෞඛ්‍යය සහ මනෝසමාජීය සහයෝගය සඳහා වූ IASC මාර්ගෝපදේශ මාලාව භාවිතය පිළිබඳව ලැබුනු අත්දැකීම් සාරවත් නැවත විමසා බැලීමක් මෙම සඟරාවේ මෑතකදී පළවිණි. පෙර සූදානම් වීමේ පියවරයන් ක්‍රියාවට නැංවීම පිළිබඳව මූලික අවධානය යොමුකරමින් නේපාලයේ මෙම මාර්ගෝපදේශයන් උපයෝගී කරගත් අවස්ථාවක් පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමක් මෙම වාර්තාවේ අඩංගුවේ. මෙමගින් විවිධ ආයතනයන් මෙම මාර්ගෝපදේශන මාලාව දැනුවත්භාවය වැඩිකරලීමේ මෙවලමක් ලෙස භාවිතා කළ අන්දමත්, ආයතන අතර සහයෝගීතාවය වැඩිකරගත් අකාරයත්, මානසික සෞඛ්‍යය සහ මනෝසමාජීය වශයෙන් අවධානයට ලක්වූ කරුණු නේපාලයේ ජන සමාජය වෙත මානුෂිය සමූහ ප්‍රවේශයක් මගින් ක්‍රමානුකූලව අන්තර්ග්‍රහණය කළ ආකාරයත් පැහැදිලි කරයි. මෙම ලිපිය මගින් ගෙනහැර දක්වන්නේ මෙම පියවරයන් තවදුරටත් ක්‍රියාවට නැංවිමට කටයුතු කිරීම සහ

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.

සිතට එකඟව මෙම මාර්ගෝපදේශන මාලාවට අනුව කටයුතු කිරීම මගින් අනාගත තත්ත්වයන් තවදුරටත් සාධනීය කරගත හැකි බවයි.

මූලික යෙදුම්: IASC, මාර්ගෝපදේශ, මානසික සෞඛ්‍යය සහ මනෝසමාජීය සහයෝගය, නේපාලය

හමුදාමය පාලන තත්ත්වයන් තුල අධ්‍යයන ප්‍රජාව සහ සෙසු සමාජය අතරැති සබදතාවන් මුහුණදෙන අභියෝගයන් සහ බල තුලනය පිළිබඳ සංකීර්ණතා

මෙම ලිපිය මගින් අප පාඨකයා බටහිර ඉවුරේ උතුරු ප්‍රදේශයේ ගමකට ක්ෂේත්‍ර චාරිකාවක් සඳහා රැගෙන යන්නෙමු. දෙවනුව අප බිර්සෙයිට් විශ්ව විද්‍යාලයේ ප්‍රජා සහ මහජන සෞඛ්‍යය පිළිබඳ ආයතනය [Institute of Community and Public Health (ICPH) of Birzeit University], ප්‍රාදේශිය පලස්තීන අධ්‍යාපන ආයතනයක්, පලස්තීන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් (NGO), වන ඒකාබද්ධව සැලසුම්කර ක්‍රියාවට නංවන ලද ප්‍රජාපාදක පුනරුත්ථාපන වැඩසටහනක ක්‍රමවේදාත්මක දිශානතීන් ගවේශණය කිරීමට මෙම වාර්තාවේ දැක්වෙන අවස්තාවන් උපයෝගී කරගෙන ඇත. මෙම සාකච්ඡාවේදී අප අපගේ අවධානය යොමු වූ කරුණු අතර හමුදාමය පාලනයක් යටතේ ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණයක් ක්‍රියාවට නැංවීමේදී මුහුණදීමට සිදුවන අභියෝගයන් මෙන්ම අධ්‍යාපනින ආයතනයක්, පාර්ශවකාර සංවිධානයක් (Partner Organisation) හා ප්‍රදේශයේ ජනතාව සමගද සහයෝගීතාවයෙන් වැඩකිරීමේදී අවශ්‍යයෙන්ම පැනනැගෙන බලය පිළිබඳ කරුණු සම්බන්ධයෙන්ද වේ.

මූලික යෙදුම්: අල්වාගනු ලැබූ පලස්තීන භූමි ප්‍රදේශ, සහභාගිත්ව ක්‍රියාකාරී පර්යේෂණ, ප්‍රජාපාදක පුනරුත්ථාපනය

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.